

Vergaderjaar 2019–2020

35 350 XII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII) voor het jaar 2019 (Wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,

C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Algemeen

De opzet en structuur van de onderliggende begroting voor Hoofdstuk XII is gebaseerd op de rijksbegrotingsvoorschriften van het Ministerie van Financiën. In de Rijksbegrotingsvoorschriften 2019 zijn onderstaande uniforme ondergrenzen opgenomen, welke worden gehanteerd bij het toelichten van begrotingsmutaties op het niveau van artikelonderdeel.

Ondergrenzen conform RBV		
Omvang begrotingsartikel (stand ontwerp-begroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Opbouw

Dit wetsvoorstel kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatie-vraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd. Deze verdiepingsslag is als volgt opgebouwd:

1. In de begroting(wet)staat zijn de wijzigingen op de begrotingsstaat van het jaar 2019 voor de begroting van Infrastructuur en Waterstaat (XII) opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de mutaties die op artikel-niveau in de verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld bij deze Tweede supplettoire begroting.
2. In het overzicht in paragraaf 2.1 zijn de belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties opgenomen, die op hoofdlijnen inzicht verstrekt in de belangrijkste budgettaire voorstellen die leiden tot wijziging van de begroting 2019 (Kamerstukken II 2018-2019, [35 210 XII, nr 1](#)). Hiermee kan snel een indruk worden verkregen van de inhoud van dit wetsvoorstel.
3. In de artikelsgewijze toelichting (paragraaf 3 beleidsartikelen en paragraaf 4 niet-beleidsartikelen) zijn in de tabellen budgettaire gevolgen van beleid de mutaties in de Tweede supplettoire begroting 2019 uitgesplitst in miljoenennota- en najaarsnotamutaties. De miljoenennotamutaties zijn reeds in de, aan uw Kamer voorgelegde, Ontwerp-begroting 2020 (Kamerstukken II 2019-2020, [35 300 XII, nr 2](#)) toegelicht. De begrotingsmutaties van de najaarsnota worden toegelicht op basis van bovengenoemde staffel en/of beleidsmatig relevant.
4. In de paragraaf agentschappen (zie paragraaf 5) staan de aanpassingen in de exploitatie- en kasstroomoverzichten van de agentschappen waarbij sprake is van cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan 5% van de oorspronkelijk vastgestelde begroting of cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan € 20 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting.

2 Het beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

De onderstaande tabel geeft de belangrijkste wijzigingen in de uitgaven en inkomsten aan ten opzichte van de Miljoenennota 2020. Een meer gedetailleerd overzicht van de mutaties per artikel is te vinden bij de budgettaire gevolgen van beleid in paragraaf 2.2 (de beleidsartikelen) en 2.3 (de niet-beleidsartikelen).

Belangrijkste supplettaire uitgavenmutaties 2019 (Tweede supplettaire begroting) (Bedragen x € 1.000)			
	Artikelnummer	Uitgaven 2019	Ontvangsten 2019
Stand vastgestelde begroting 2019		9.552.760	19.378
Stand 1^e supplettaire begroting 2019		9.628.349	43.626
Stand na Incidentele Supplettaire Begroting		9.635.899	43.626
Mutaties Miljoenennota 2020		- 1.551.837	11.431
Belangrijkste supplettaire mutaties			
1. Interdepartementale overboekingen			
- Waarvan uit het Infrastructuurfonds	26	- 26.915	
- Waarvan uit het Deltafonds	26	671	
- Waarvan uit de Hoofdstuk XII	div	12.032	
2. Eindejaarsmarge	div	- 5.000	
3. Buisleidingen	14	- 1.669	- 1.669
4. Diversen	div	- 78	- 78
Stand 2^e supplettaire begroting 2019		8.063.103	53.310

Toelichting

1. Interdepartementale overboekingen

- Voor het Infrastructuurfonds betreffen dit met name overboekingen naar het provinciefonds, gemeentefonds dan wel het BTW compensatiefonds. Zoals middelen voor: snelfietsroutes (€ 3 miljoen), Blankenburgverbinding (€ 3 miljoen), geluidsmaatregelen (€ 5 miljoen), Rotterdamsebaan (€ 13 miljoen) en slimme/ duurzame mobiliteit (€ 6 miljoen). Daarnaast ontvangt RWS € 2,5 miljoen van EZK ten behoeve van de informatieplicht en energiebesparingsplicht uit de Wet milieubeheer. Rijkswaterstaat heeft hiervoor een ondersteuningsfaciliteit opgezet om uitvoering te geven aan deze opgave.
- Op het Deltafonds betreft dit met name een bijdrage van EZK voor adviseringskosten EEZ zones (€ 0,4 miljoen) en een bijdrage van LNV voor KRM monitoring (€ 0,2 miljoen).
- Op Hoofdstuk XII wordt dit met name veroorzaakt door een overboeking vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken (€ 15,0 miljoen). In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het Rijk voor de periode 2019 tot en met 2021 middelen beschikbaar stelt (€ 150 miljoen). Deze middelen zijn aanvullend op de reeds gereserveerde middelen in de Klimaatvelop. Daarvan is in totaal € 15 miljoen bestemd voor regionale samenwerkingsverbanden zoals beschreven in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) om gemeenten te ondersteunen bij de plaatsing van laadinfrastructuur en de afspraken uit de NAL uit te kunnen voeren. Omdat het ministerie van IenW beleidsverantwoordelijk is, worden de middelen via deze begroting naar de gemeenten overgemaakt. Tevens wordt € 2 miljoen overgemaakt naar het Gemeentefonds ten behoeve van de procesondersteuning voor Ruimtelijke Adaptatie maatregelen.

Ook vindt er een bijdrage van € 1 miljoen plaats aan Bonaire voor de financiering van de herstelwerkzaamheden aan de irrigatieleiding van de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI).

2. Eindejaarsmarge

Op het programma «Asbest eraf, duurzaam erop» is met name als gevolg van de besluitvorming in de Eerste Kamer omtrent het niet doorgaan van het wettelijke verbod op asbestdaken een vertraging opgetreden van € 5 miljoen. Deze middelen worden dit jaar ingeleverd en volgend jaar opgevraagd middels de eindejaarsmarge om dan uitvoering te geven aan dit programma

3. Deasldering Buisleidingen

In 2019 wordt 1,7 miljoen euro minder ontvangen voor ontvangsten Buisleidingenstraat. Omdat de opbrengsten uit hoofde van de Stichting buisleidingen sinds jaar en dag onzeker zijn, is daartoe een reservering getroffen binnen de Investeringsruimte Hoofdwegennet. Dit tekort wordt gedekt uit de reservering binnen de Investeringsruimte Hoofdwegennet op het Infrastructuurfonds.

3 De beleidsartikelen

In de tabellen budgettaire gevolgen van beleid zijn de mutaties in de Tweede suppletoire begroting 2019 uitgesplitst in miljoenennota- en najaarsnotamutaties. De miljoenennotamutaties zijn reeds in de, aan uw Kamer voorgelegde, Ontwerpbegroting 2020 (Kamerstukken II 2019-2020, [35 300 XII, nr. 2](#)) toegelicht. De najaarsnotamutaties worden onder de tabellen op het niveau van het artikelonderdeel toegelicht. Dit rekening houdend met de normering zoals eerder met uw Kamer is gedeeld.

3.1 Artikel 11 Integraal Waterbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 11 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	30.755	44.213	- 664	- 786	42.763
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	45.362	54.519	- 844	- 907	52.768
Waarvan juridisch verplicht		76%			95%
11.01 Algemeen waterbeleid	33.424	41.739	- 494	- 536	40.709
11.01.01 Opdrachten	5.720	10.443	- 4.998	- 961	4.484
- Intensivering Ruimtelijke Adaptie		5.570	- 4.911	- 600	59
- Overige Opdrachten	5.720	4.873	- 87	- 361	4.425
11.01.02 Subsidies	12.792	16.231	420	45	16.696
- Incidentele subsidie WKB	1130	1130	420	17	1.567
- Blue Deal (HGIS)	0	1200			1.200
- Partners voor Water 4 (HGIS)	11.602	13.841			13.841
- Overige Subsidies	60	60		28	88
11.01.03 Bijdragen aan agentschappen	14.862	15.015	476	397	15.888
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	14.440	14.193	424		14.617
- Waarvan bijdrage aan agentschap KNMI	422	822	52	397	1.271
11.01.04 Bijdrage aan medeoverheden	50	50	3.608	- 17	3.641
11.02 Waterveiligheid	2.992	3.380	- 50	- 170	3.160
11.02.01 Opdrachten	2.992	3.380	- 50	- 170	3.160
11.03 Grote oppervlaktewateren	2.408	1.715	- 300	- 115	1.600
11.03.01 Opdrachten	2.408	1.715		- 115	1.600
11.04 Waterkwaliteit	6.538	7.685	- 300	- 86	7.299
11.04.01 Opdrachten	3.823	5.282	- 300	- 140	4.842
11.04.02 Subsidies	400	400			400
11.04.04 Bijdrage aan medeoverheden	500	500			500
11.04.05 Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	1.815	1.503		54	1.557
Ontvangsten		12.465			12.465

Toelichting Verplichtingen

De verplichtingenmutatie is met name gerelateerd aan de hieronder toegelichte kasmutaties.

Uitgaven 11.01 Algemeen Waterbeleid Intensivering ruimtelijke adaptatie

De verlaging van het kasbudget van € 0,5 miljoen wordt met name veroorzaakt door een bijdrage van lenW van € 2 miljoen aan het Gemeentefonds voor procesondersteuning Ruimtelijke Adaptatie. Met deze bijdrage ondersteunt lenW decentrale overheden bij het realiseren van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting. Daarentegen wordt het kasbudget verhoogd door een overheveling van € 1,4 miljoen vanuit het Deltafonds

naar hoofdstuk XII artikel 11 ten behoeve van Intensivering Ruimtelijke Adaptatie voor de uitwerking van de onderdelen procesondersteuning uitvoering stresstesten en de risicodialogen.

Overige opdrachten

De verlaging van het kasbudget wordt met name veroorzaakt door een bijdrage aan het KNMI van € 0,2 miljoen voor het onderzoek zeespiegelstijging en door de aangegeven samenwerking van lenW met het Green Climate Fund (GCF) voor Water en klimaatadaptatieprojecten (€ 0,2 miljoen).

3.2 Artikel 13 Bodem en Ondergrond

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 13 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	26.820	31.869	366	950	33.185
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	41.436	40.660	- 5.734	- 872	34.054
Waarvan juridisch verplicht		100%			100%
13.04 Ruimtegebruik bodem	36.723	35.947	- 5.606	153	30.494
13.04.01 Opdrachten	16.416	16.745	- 3.433	- 1.709	11.603
13.04.02 Subsidies	13.480	14.924	- 2.522	2.449	14.851
-Bedrijvenregeling	8.657	7.501	- 2.522	3.449	8.428
-Subsidie Caribisch Nederland	4.823	7.423		- 1.000	6.423
13.04.03 Bijdragen aan agentschappen	3.566	3.691	104		3.795
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	3.566	3.691	104		3.795
13.04.04 Bijdragen aan medeoverheden	3.261	587	245	- 587	245
- Waarvan bijdrage aan Caribisch Nederland		144	245	- 144	245
- Meerjarenprogramma Bodem	3.261	443		- 443	
13.05 Eenvoudig Beter	4.713	4.713	- 128	- 1.025	3.560
13.05.01 Opdrachten	2.353	2.353	- 128	- 1.025	1.200
13.05.03 Bijdragen aan agentschappen	2.360	2.360			2.360
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	2.360	2.360			2.360
Ontvangsten	4.450	4.450		- 1.229	3.221

Toelichting Verplichtingen

De wijzigingen bij de Tweede suppletoire begroting 2019 zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

Uitgaven

13.04 Ruimtegebruik bodem

Opdrachten

De verlaging van het opdrachtenbudget van € 1,7 miljoen wordt met name veroorzaakt door de bijdrage van de Provincie Zuid-Holland van € 1,5 miljoen voor de bodemsaneringsopgave van het EMK Stormpol-derdijk-terrein te Krimpen a/d IJssel die in 2020 wordt ontvangen in plaats van 2019. Er is een langere voorbereidingstijd benodigd om de aanpak van de uit te voeren bodemsanering vast te stellen en af te stemmen met de betrokken partijen.

Subsidies

De verhoging van het kasbudget subsidies van € 2,4 miljoen wordt veroorzaakt door een aanvulling van het budget van € 3,4 miljoen om een aanvraag van stichting Bodembeheer Nederland inzake aanvullende bodemsaneringsmiddelen te kunnen accorderen. Deze budgetschuif wordt gefaciliteerd via het Meerjarenprogramma Bodem. Daarentegen wordt het budget verlaagd met € 1 miljoen door een overboeking binnen het artikelonderdeel van Subsidies Caribisch Nederland naar Meerjarenprogramma Bodem. De door IenW beschikbaar gestelde middelen worden niet via een subsidie betaald, maar door middel van een budgetoverheveling naar het Ministerie van BZK beschikbaar gesteld aan Bonaire.

13.05 Eenvoudig Beter

Opdrachten

De verlaging van het kasbudget op het artikelonderdeel Eenvoudig Beter wordt veroorzaakt door een bijdrage van € 1 miljoen vanuit artikel 13 naar artikel 20 voor werkzaamheden in het kader van de Omgevingswet. De werkzaamheden betreffen de ontwikkeling van Informatie Producten Geluid in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en het verzamelen en beheren van gegevens voor het Register Externe Veiligheidsrisico's.

3.3 Artikel 14 Wegen en Verkeersveiligheid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 14 (bedragen x € 1.000)						
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Stand na Incidentele suppletoire begroting (ISB) (3)	Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting (4)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (5)= (3+4)
Verplichtingen	76.987	98.022	100.572	15.692	19.387	135.651
Waarvan garantieverplichtingen						
Uitgaven	93.317	112.610	115.160	- 13.393	15.578	117.345
Waarvan juridisch verplicht		43%				83%
14.01 Netwerk	76.797	96.090	98.640	- 13.368	14.026	99.298
14.01.01 Opdrachten	24.301	26.949	29.499	7.404	- 2.764	34.139
- <i>Beter Benutten</i>	7.402	11.052	11.052	1.013	986	13.051
- <i>Overige Opdrachten</i>	16.899	15.897	18.447	6.391	- 3.750	21.088
- <i>Klimaatakkoord</i>						
14.01.02 Subsidies	42.816	39.604	39.604	- 24.910	1.033	15.727
- <i>Subsidie Duurzame Mobiliteit</i>	42.166	38.854	38.854	- 24.910	353	14.297
- <i>Overige Subsidies</i>	650	750	750		680	1.430
14.01.03 Bijdragen aan agentschappen	9.680	14.135	14.135	4.138	673	18.946
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS</i>	7.558	4.724	4.724	3.345		11.025
- <i>Bijdrage aan agentschap Nea</i>	2.122	3.122	3.122	281	190	3.593
- <i>Bijdrage aan agentschap RVO</i>		3.333	3.333	512	483	4.328
14.01.04 Bijdragen aan medeoverheden		15.202	15.202		15.084	30.286
- <i>Bijdrage aan medeoverheden</i>					15.000	15.000
- <i>Waarvan bijdrage aan Caribisch Nederland</i>		15.202	15.202		84	15.286
14.01.05 Bijdragen aan internationale organisaties		200	200			200
14.02 Veiligheid	16.520	16.520	16.520	- 25	1.552	17.130
14.02.01 Opdrachten	6.606	6.534	6.534	- 25	- 1.299	5.210
14.02.02 Subsidies	8.370	8.370	8.370			8.370
- <i>VVN</i>	3.736	3.736	3.736			3.736
- <i>SWOV</i>	3.869	3.869	3.869			3.869
- <i>Overige subsidies</i>	765	765	765			765
14.02.03 Bijdragen aan agentschappen	597	669	669			669
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS</i>	597	669	669			669
14.02.05 Bijdragen aan internationale organisaties	30	30	30			30
14.02.06 Bijdragen aan ZBO's/RWT's	917	917	917		2.851	2.851
- <i>Waarvan bijdrage aan CBR</i>					1.360	1.360
- <i>Waarvan bijdrage aan RDW</i>					1.491	1.491
Ontvangsten	6.782	7.004	7.004	527	- 1.669	5.862

Toelichting Verplichtingen

De ophoging van het verplichtingenbudget met € 15,6 miljoen bij de Tweede suppletoire begroting 2019 wordt met name veroorzaakt door een overboeking vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken (€ 15,0 miljoen). In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het Rijk voor de periode 2019 tot en met 2021 middelen beschikbaar stelt (€ 150 miljoen). Deze middelen zijn aanvullend op de reeds gereserveerde middelen in de Klimaatvelop. Daarvan is in totaal € 15 miljoen bestemd voor regionale

samenwerkingsverbanden zoals beschreven in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) om gemeenten te ondersteunen bij de plaatsing van laadinfrastructuur en de afspraken uit de NAL uit te kunnen voeren. Omdat het ministerie van IenW beleidsverantwoordelijk is, worden de middelen via deze begroting naar de gemeenten overgemaakt.

Uitgaven

14.01 Netwerk

Overige opdrachten

De verlaging van de overige opdrachten van € 3,7 miljoen wordt met name veroorzaakt door een budgetoverheveling naar het artikelonderdeel subsidies voor extra bijdragen aan het CBR en de RDW (€ 2,9 miljoen; zie toelichting bij 14.02.06). Daarnaast vindt uitbreiding plaats van de bestaande opdrachten voor Duurzame Mobiliteit en is een nieuwe opdracht Programme Support Action Fuel Price Comparison verstrekt aan de RVO (totaal € 0,5 miljoen). Ten slotte worden middelen ingezet voor versterking van de inzet op de activiteit Anders Reizen (€ 0,2 miljoen) en vindt een overheveling plaats naar het ministerie van LNV als bijdrage aan het Programma Aanpak Stikstof (PAS; € 0,4 miljoen).

Subsidies Duurzame Mobiliteit

Vanuit het subsidiebudget Duurzame Mobiliteit wordt budget overgeheveld naar opdrachten Duurzame Mobiliteit (€ 0,3 miljoen), dit betreft een overboeking naar opdrachten Duurzame Mobiliteit ter dekking van uitgaven op het gebied van elektrische voertuigen in de stadsdistributie.

Overige subsidies

Ten behoeve van subsidies aan Wandelnet en Fietsplatform worden middelen (€ 0,7 miljoen) overgeheveld uit de investeringsruimte spoor op het Infrastructuurfonds.

14.02 Veiligheid

14.02.06 Bijdragen aan ZBO's/RWT's

Gewijzigde regelgeving en het besluit tot het tijdelijk administratief verlengen van rijbewijzen voor senioren, resulteert in additionele bijdragen aan de RDW (€ 1,5 miljoen) en het CBR (€ 1,4 miljoen). Deze extra bijdragen worden gedekt vanuit het opdrachtenbudget Smart Mobility (€ 1,8 miljoen), Wegverkeersbeleid (€ 0,2 miljoen) en Verkeersveiligheid (€ 0,9 miljoen).

14.02.05 Bijdragen aan medeoverheden

De ophoging van de bijdragen aan medeoverheden met € 15,1 miljoen wordt met name veroorzaakt door een overboeking vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken (€ 15 miljoen). In het Klimaatakkoord is afgesproken dat het Rijk voor de periode 2019 tot en met 2021 middelen beschikbaar stelt (€ 150 miljoen). Deze middelen zijn aanvullend op de reeds gereserveerde middelen in de Klimaatvelop. Daarvan is in totaal € 15 miljoen bestemd voor regionale samenwerkingsverbanden zoals beschreven in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) om gemeenten te ondersteunen bij de plaatsing van laadinfrastructuur en de

afspraken uit de NAL uit te kunnen voeren. Omdat het ministerie van IenW beleidsverantwoordelijk is, worden de middelen via deze begroting naar de gemeenten overgemaakt.

Ontvangsten

De ontvangsten vanuit de Stichting Buisleidingstraat zijn lager dan geraamd. Om deze lagere ontvangsten op te vangen wordt de reservering die hiervoor op het Infrastructuurfonds staat aangesproken (€ 1,7 miljoen).

3.4 Artikel 16 Openbaar Vervoer en Spoor

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 16 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota	Overige mutaties 2 ^e (t+1) suppletoire begroting	
Verplichtingen	11.497	32.631	- 410	296	32.517
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	13.157	33.785	- 410	- 2.804	30.571
Waarvan juridisch verplicht		32%			89%
16.01 OV en Spoor	13.157	33.785	- 410	- 2.804	30.571
16.01.01 Opdrachten	5.818	7.051	- 410	- 1.800	4.841
16.01.02 Subsidies	4.013	23.014		- 1.098	21.916
- Overige subsidies	1.113	5.714		350	4.495
- Subsidieregeling Spoorgoederenvervoer		14.400		121	14.521
- 3e spoor Duitsland	2.900	2.900		- 1.569	1.331
16.01.03 Bijdrage aan agentschappen	939	964			964
- Waarvan bijdrage aan agentschap KNMI	45	45			45
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	894	919			919
16.01.04 Bijdrage aan medeoverheden	2.287	2.656		121	2.777
- CLU Betuweroute en HSL	2.287	2.656		121	2.777
16.01.05 Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	100	100		- 27	73
Ontvangsten		750			750

Toelichting

Verplichtingen

De wijzigingen van het verplichtingenbudget bij de Tweede suppletoire begroting voor dit artikel zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

Binnen het totale verplichtingenbudget is voor het jaar 2019 een bedrag van € 1.861.000 aan subsidieverplichtingen opgenomen. Dit bedrag heeft betrekking op de verlening van een subsidie voor de beleidsondersteuning en voor het in stand houden van het ov-loket voor de periode 2019 tot en met 2021 aan de Vereniging Reizigers Openbaar Vervoer (ROVER). Doel van deze subsidies is het ondersteunen van reizigers en een loket te organiseren waar zij terecht kunnen. Deze begrotingsvermelding vormt de wettelijke grondslag voor de hier bedoelde subsidieverlening als bedoeld in artikel 4:23, derde lid, onder c, van de Algemene wet bestuursrecht.

Uitgaven
16.01 OV en Spoor
Opdrachten

De verlaging van het opdrachtenbudget (– € 1,8 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door een overdracht van middelen aan de Autoriteit Consument en Markt (ACM). De ACM voert voor IenW opdrachten uit op het gebied van spoor (– € 1,6 miljoen).

Subsidies

Ten behoeve van de subsidieregeling Derde Spoor Duitsland worden middelen (€ 1,6 miljoen) overgeheveld naar het Infrastructuurfonds doordat er minder aanspraak op de regeling wordt gemaakt dan verwacht.

3.5 Artikel 17 Luchtvaart

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art.17 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	40.424	51.149	– 24.049	12.245	39.345
<i>Waarvan garantieverplichtingen</i>	<i>23.000</i>	<i>23.000</i>	<i>– 23.000</i>		
Uitgaven	27.329	31.122	– 836	– 667	29.619
Waarvan juridisch verplicht		45%			75%
17.01 Luchtvaart	27.329	31.122	– 836	– 667	29.619
17.01.01 Opdrachten	19.957	17.544	– 878	– 3.888	12.778
- <i>Opdrachten Geluidsisolatie Schiphol</i>	<i>5.228</i>	<i>5.228</i>	<i>– 3.613</i>		<i>1.615</i>
- <i>Opdrachten Caribisch Nederland</i>	<i>7.790</i>	<i>4.878</i>	<i>200</i>	<i>– 3.126</i>	<i>1.952</i>
- <i>Overige opdrachten</i>	<i>6.939</i>	<i>7.438</i>	<i>2.535</i>	<i>– 762</i>	<i>9.211</i>
17.01.02 Subsidies	4.142	4.052		98	4.150
- <i>Leefbaarheidsfonds</i>	<i>1.000</i>	<i>1.000</i>			<i>1.000</i>
- <i>Subsidie tarieven Bonaire</i>	<i>650</i>	<i>650</i>			<i>650</i>
- <i>Overige subsidies</i>	<i>2.492</i>	<i>2.402</i>		<i>98</i>	<i>2.500</i>
17.01.03 Bijdrage aan agentschappen	1.654	3.937		712	4.649
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap KNMI</i>	<i>14</i>	<i>14</i>			<i>14</i>
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS</i>	<i>430</i>	<i>213</i>			<i>213</i>
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS t.b.v. Caribisch Nederland</i>	<i>1.210</i>	<i>3.710</i>		<i>712</i>	<i>4.422</i>
17.01.04 Bijdrage aan medeoverheden		3.955		2.447	6.402
- <i>Bijdrage Caribisch Nederland</i>		<i>3.955</i>		<i>2.447</i>	<i>6.402</i>
17.01.05 Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	1.476	1.476		– 25	1.451
- <i>Waarvan bijdrage aan ICAO</i>	<i>1.311</i>	<i>1.311</i>		<i>– 25</i>	<i>1.286</i>
- <i>Overige bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>	<i>165</i>	<i>165</i>			<i>165</i>
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	100	158	42	– 11	189
Ontvangsten	1.365	1.225	300	– 38	1.487

Toelichting Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is per saldo met € 12,2 miljoen verhoogd. Dit is met name het gevolg van:

- een ophoging van het verplichtingenbudget met € 9 miljoen. Bij 1e suppletoire begroting 2020 worden de verplichtingen met hetzelfde bedrag verlaagd. De verplichtingen zijn nu nodig om verplichtingen aan te kunnen gaan voor de bijzondere uitkering in 2019 en 2020 aan Sint Eustatius voor erosiebestrijding.
- een herschikking van het verplichtingenbudget tussen artikel 18, 97, 98 ten behoeve van artikel 17 (€ 2,7 miljoen).
- een correctie op de verplichtingen voor de opdrachten Geluidsisolatie Schiphol (€ 1,7 miljoen).
- een overboeking naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor de toezichtskosten op de luchtvaartsector door de Autoriteit Consument en Markt (€ 0,6 miljoen).

Uitgaven

17.01 Luchtvaart *Opdrachten*

De per saldo verlaging van het opdrachtenbudget met € 3,8 miljoen is met name het gevolg van de overboeking van € 2,5 miljoen naar het instrument Bijdrage aan medeoverheden voor de uitvoering van projecten voor de aanpak van erosie op Sint-Eustatius. Ook is er € 0,6 miljoen overgeboekt naar het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor de toezichtskosten op de luchtvaartsector door de Autoriteit Consument en Markt.

Bijdrage aan medeoverheden

Voor de uitvoering van projecten voor de aanpak van erosie op Sint-Eustatius, is € 2,5 miljoen overgeboekt van het instrument Opdrachten naar het instrument Bijdrage aan medeoverheden.

3.6 Artikel 18 Scheepvaart en Havens

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art.18 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	6.070	30.934	7.628	- 2.739	35.823
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	38.555	38.777	19.928	- 839	57.866
Waarvan juridisch verplicht		59%			53%
18.01 Scheepvaart en havens	38.555	38.777	19.928	- 839	57.866
18.01.01 Opdrachten	31.763	30.531	- 2.071	- 7.031	21.429
- Topsector Logistiek	17.590	16.690	217	- 907	16.000
- Opdrachten Caribisch Nederland	12.400	12.400	- 5.144	- 5.134	2.122
- Overige opdrachten	1.773	1.441	2.856	- 990	3.307
18.01.02 Subsidies	4.172	5.224		551	5.775
- Topsector Logistiek	4.104	4.104		116	4.220
- Subsidie Innovatie duurzame binnenvaart	0	1.052		389	1.441
- Overige subsidies	68	68		46	114
18.01.03 Bijdrage aan agentschappen	988	988	539	21	1.548
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	988	988	489	21	1.498
- Overige bijdrage aan agentschap			50		50
18.01.04 Bijdrage aan medeoverheden		452	21.460	5.620	27.532
- Bijdrage Caribisch Nederland		452	21.460	5.620	27.532
18.01.05 Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	1.632	1.582			1.582
Ontvangsten			862	- 405	457

Toelichting Verplichtingen

De verlaging van het verplichtingenbudget met € 2,7 miljoen is met name het gevolg van een herschikking van verplichtingen op artikel 18, 97 en 98 ten behoeve van artikel 17 (€ 1,8 miljoen) en de terugboeking van de Opdrachten Topsector Logistiek naar artikel 15 Hoofvaarwegennet op het Infrastructuurfonds (€ 0,8 miljoen).

Uitgaven

18.01 Scheepvaart en havens Opdrachten

De per saldo verlaging van het opdrachtenbudget met € 7 miljoen wordt met name veroorzaakt door een overboeking van € 5,6 miljoen naar het instrument Bijdrage aan medeoverheden voor de renovatie van de zeehavens op Sint Eustatius. Tevens wordt er € 0,8 miljoen van de Opdrachten voor de Topsector Logistiek teruggeboekt naar artikel 15 Hoofvaarwegennet op het het Infrastructuurfonds.

Bijdrage aan medeoverheden

Vanuit het instrument Opdrachten is € 5,6 miljoen overgeboekt voor de bijdrage aan Sint Eustatius ten behoeve van de renovatie van de zeehaven.

3.7 Artikel 19 Uitvoering Milieubeleid en Internationaal

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art.19 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	44.302	50.634	690	4.296	55.620
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	46.164	53.261	690	3.346	57.297
Waarvan juridisch verplicht		86%			93%
19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	46.164	53.261	690	3.346	57.297
19.02.01 Opdrachten	6.234	6.757	- 487	- 156	6.114
19.02.02 Subsidies	967	1.274	- 700	- 119	455
- <i>Interreg</i>	967	1.244	- 700	- 144	400
- <i>Overige subsidies</i>		30		25	55
19.02.03 Bijdrage aan agentschappen	36.569	40.368	1.877	4.071	46.316
- <i>Waarvan bijdrage aan RIVM</i>	27.274	31.167	360	2.660	34.187
- <i>Waarvan bijdrage aan RVO</i>	9.090	8.886	1.495	1.336	11.717
- <i>Waarvan bijdrage aan RWS</i>	205	315	22		337
- <i>Waarvan bijdragen aan KNMI</i>				75	75
19.02.05 Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	2.394	4.862		- 450	4.412
Ontvangsten		3.500	2.784	649	6.933

Toelichting Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is per saldo met € 4,3 miljoen verhoogd. Dit is met name het gevolg van opdrachtverlening aan de agentschappen RIVM en RVO voor o.a. de Omgevingswet, de Demonstratieregeling Energie- en klimaatinnovaties (DEI), het Versnellingshuis Circulaire Economie en overige opdrachten. Zie voor een nadere toelichting hieronder.

Uitgaven

19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking *Bijdrage aan agentschappen*

Het budget voor de bijdrage aan de agentschappen is per saldo met € 4,1 miljoen opgehoogd. Opdrachten aan RIVM en RVO worden op artikelonderdeel 19.02.03 geclusterd verantwoord.

In het kader van het uitvoeren van werkzaamheden door RIVM voor de Informatieproducten Geluid in verband met de Omgevingswet is € 1,4 miljoen overgeboekt vanuit artikel 20 naar artikel 19. Daarnaast is nog € 0,4 miljoen vanuit artikel 20 en € 0,1 miljoen vanuit artikel 21 overgeboekt naar artikel 19 voor overige opdrachten. Ook wordt er € 0,4 miljoen vanuit artikel 17 overgeboekt naar artikel 19. Tot slot wordt er € 0,2 miljoen overgeboekt vanuit het Deltafonds en € 0,1 miljoen vanuit artikel 13 naar artikel 19 in het kader van opdrachtverlening aan het RIVM.

Voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van de Demonstratieregeling Energie- en klimaatinnovaties (DEI) en Circulaire economie heeft RVO € 0,6 miljoen ontvangen vanuit artikel 21. Tevens ontvangt lenW € 0,6 miljoen van RVO vanuit een lagere realisatie van het voorgeschoten uitgavenbudget over 2018. Tot slot zijn vanuit artikel 21 middelen naar artikel 19 overgeboekt voor verscheidene opdrachten (€ 0,2 miljoen).

3.8 Artikel 20 Lucht en Geluid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 20 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	24.825	23.606	94	17.804	41.504
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	27.603	26.684	94	9.739	36.517
Waarvan juridisch verplicht		100%			100%
20.01 Gezonde lucht en tegengaan geluidhinder	27.603	26.684	94	9.739	36.517
20.01.01 Opdrachten	3.107	4.110	193	223	4.383
- <i>Geluid en luchtsanering</i>	3.107	3.912	221	223	4.526
- <i>Overige opdrachten</i>		198	- 28		170
20.01.03 Bijdrage aan agentschappen	1.530	1.471	- 99	90	1.462
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS</i>	1.530	1.471	- 99		1.372
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap KNMI</i>				90	90
20.01.04 Bijdrage aan medeoverheden	22.552	20.428		9.746	30.174
- <i>NSL</i>				9.746	9.746
- <i>Wegverkeerlawaaai</i>	22.552	20.428			20.428
20.01.07 Bekostiging	414	675		- 320	355
Ontvangsten			247	646	893

Toelichting Verplichtingen

Het verplichtingenbudget is per saldo met € 17,7 miljoen verhoogd. Dit is met name het gevolg van:

- Een overboeking van artikel 12 van het Infrastructuurfonds naar artikel 20 van begrotingshoofdstuk XII ten behoeve van de afwikkeling van het Nationale Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit 2018 (€ 9,1 miljoen).
- een ophoging van het verplichtingenbudget met € 8,1 miljoen. Bij 1e suppletoire begroting 2020 worden de verplichtingen in totaal met hetzelfde bedrag verlaagd over de jaren 2020, 2021 en 2022. De verplichtingen zijn nu benodigd om de meerjarige verplichting te kunnen aangaan voor de uitvoering van rijkstaken op het gebied van de sanering van verkeerslawaaai zoals opgenomen in de wet Geluidshinder. De taken worden uitgevoerd door het Bureau Sanering Verkeerslawaaai (BSV). De kasbetalingen volgen in latere jaren.

Uitgaven 20.01 Gezonde lucht en tegengaan geluidshinder *Bijdrage aan medeoverheden*

De totale bijdrage aan medeoverheden is per saldo met € 9,7 miljoen toegenomen. Dit betreft met name een overboeking van € 9,1 miljoen van artikel 12 van het Infrastructuurfonds naar artikel 20 van begrotingshoofdstuk XII ten behoeve van de afwikkeling van het Nationale Samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit 2018 (NSL 2018).

Hiernaast wordt het budget opgehoogd met een teruggave van provincies in het kader van de afronding van genoemd programma (€ 0,6 miljoen). Uit de eindafrekening blijkt dat de werkelijke kosten lager zijn uitgevallen dan de in voorgaande jaren verstrekte voorschotten. De ontvangen middelen worden ingezet om de afwikkeling van de laatste toekenningen mede te financieren.

Daarnaast is er per saldo € 1,6 miljoen overgeheveld vanuit diverse artikelen naar artikel 20 in het kader van de Omgevingswet. Het gaat om de ontwikkeling van de Informatieproducten Geluid in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). € 1,4 miljoen van de totale € 1,6 miljoen is vervolgens doorgeboekt naar artikel 19, omdat de opdracht voor de werkzaamheden aan de Informatieproducten Geluid verleend is aan het RIVM en opdrachten aan het RIVM op artikel 19 worden verantwoord.

3.9 Artikel 21 Duurzaamheid

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 (bedragen x € 1.000)						
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Stand na Incidentele suppletoire begroting (ISB) (3)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (4)	Stand 2 ^e suppletoire begroting (5)= (2+3+4)	
				Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	50.173	35.383	40.383	- 3.172	37.975	75.186
Waarvan garantieverplichtingen						99%
Uitgaven	49.962	34.951	39.951	- 3.200	- 3.911	32.840
Waarvan juridisch verplicht		78%				
21.04 Duurzaamheidsinstrumentarium	1.188	168				168
21.04.01 Opdrachten	1.188	168				168
21.05 Duurzame productketens	42.936	33.902	36.902	- 3.585	- 2.861	30.456
21.05.01 Opdrachten	21.003	16.110	16.110	- 4.967	- 2.203	8.940
- <i>Uitvoering duurzame productketens</i>	<i>10.119</i>	<i>7.098</i>	<i>7.098</i>	<i>- 1.390</i>	<i>- 2.387</i>	<i>3.321</i>
- <i>Overige opdrachten</i>	<i>10.884</i>	<i>9.012</i>	<i>9.012</i>	<i>- 3.577</i>	<i>184</i>	<i>5.619</i>
21.05.02 Subsidies	14.216	6.962	9.962	3.080	- 970	12.072
- <i>Subsidies duurzame productketens</i>	<i>657</i>	<i>2.506</i>	<i>5.506</i>	<i>4.005</i>	<i>- 794</i>	<i>8.717</i>
- <i>Chemische recycling kunststoffen</i>	<i>10.000</i>	<i>4.456</i>	<i>4.456</i>	<i>- 925</i>	<i>- 176</i>	<i>3.355</i>
21.05.03 Bijdrage aan agentschappen	7.247	6.801	6.801	686	374	7.861
- <i>Waarvan bijdrage aan RWS</i>	<i>7.247</i>	<i>6.801</i>	<i>6.801</i>	<i>686</i>	<i>374</i>	<i>7.861</i>
21.05.04 Bijdrage aan medeoverheden		3.559	3.559	- 2.384	- 62	1.113
- <i>Caribisch Nederland afvalbeheer</i>		<i>3.559</i>	<i>3.559</i>	<i>- 2.384</i>	<i>- 62</i>	<i>1.113</i>
21.05.06 Bijdrage aan ZBO's/RWT's	470	470	470			470
21.06 Natuurlijk kapitaal	5.838	881	2.881	385	- 1.050	2.216
21.06.01 Opdrachten	5.838	881	2.881	385	- 1.050	2.216
21.06.02 Subsidies						
Ontvangsten					142	142

Toelichting Verplichtingen

Dit betreft met name een ophoging van het verplichtingenbudget met € 37,9 miljoen. De verplichtingen worden bij 1e suppletoire begroting 2020 met hetzelfde bedrag verlaagd. De verplichtingen zijn nu benodigd voor de Demonstratieregeling Energie en Klimaatinnovatie (DEI+ voor Circulaire Economie) die van 1 augustus 2019 tot en met 22 september 2020 wordt opengesteld en wordt uitgevoerd door RVO (€ 42,5 miljoen). Het gaat hier om Urgenda-middelen die beschikbaar zijn gesteld door het kabinet om door middel van versnelling en opschaling de transitie naar een circulaire economie te ondersteunen en daarmee de uitstoot van CO₂ te reduceren. Specifiek gaat het om de stimulering van Recycling en biobased kunststoffen en textiel en stimulering van CO₂-reducerende maatregelen Circulaire Economie.

Uitgaven

21.05 Duurzame productketens

Opdrachten Duurzame productketens

De begrote uitgaven op dit artikelonderdeel zijn per saldo met € 2,2 miljoen afgenomen. Dit is met name het gevolg van overboekingen naar het Planbureau voor de Leefomgeving voor uitvoering van het werkprogramma Monitoring en Sturing ten behoeve van de transitieagenda Circulaire Economie 2019-2023 (€ 1,8 miljoen) en twee beschouwingen met betrekking tot biomassa, zoals aangekondigd in het Klimaatakkoord (€ 0,3 miljoen).

21.06 Natuurlijk kapitaal

Opdrachten Natuurlijk kapitaal

De per saldo verlaging van het opdrachtenbudget van € 1,05 miljoen is met name het gevolg van een overboeking van artikel 21 (Hoofdstuk XII) naar artikel 12 (Infrastructuurfonds) ten behoeve van een tweejarige opdracht (€ 1,0 miljoen) aan RWS voor het nemen van CO₂-reducerende maatregelen via circulaire initiatieven in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW). Het betreft de inzet van Urgenda-middelen en het benodigde budget wordt overgeboekt naar het artikel op het Infrastructuurfonds waar de uitgaven door RWS worden verantwoord.

3.10 Artikel 22 Omgevingsveiligheid en Milieurisico's

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 22 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	29.349	25.430	4.331	- 4.305	25.456
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	33.802	32.150	3.472	- 4.556	31.066
Waarvan juridisch verplicht		87%			100%
22.01 Veiligheid chemische stoffen	7.345	6.719	192	- 60	6.851
22.01.01 Opdrachten	4.773	3.678	117	- 60	3.735
22.01.02 Subsidies	235	265	0		265
22.01.03 Bijdrage aan agentschappen	2.337	2.776	75		2.851
- <i>Waarvan bijdrage aan agentschap RWS</i>	<i>2.337</i>	<i>2.556</i>	<i>75</i>		<i>2.631</i>
- <i>Overige bijdragen aan agentschappen</i>		<i>220</i>			<i>220</i>
22.02 Veiligheid biotechnologie	2.770	2.920		300	3.220
22.02.01 Opdrachten	2.770	2.920		300	3.220
22.03 Veiligheid bedrijven en transport	23.687	22.511	3.280	- 4.796	20.995
22.03.01 Opdrachten	4.251	5.497	3.354	- 5.396	3.455
- <i>Omgevingsveiligheid</i>	<i>1.979</i>	<i>1.106</i>		<i>- 161</i>	<i>945</i>
- <i>Overige opdrachten</i>	<i>2.272</i>	<i>4.391</i>	<i>3.354</i>	<i>- 5.235</i>	<i>2.510</i>
22.03.02 Subsidies	14.869	11.745		50	11.795
- <i>Asbest</i>	<i>10.783</i>	<i>8.800</i>			<i>8.800</i>
- <i>Overige subsidies</i>	<i>4.086</i>	<i>2.945</i>		<i>50</i>	<i>2.995</i>
22.03.03 Bijdrage aan agentschappen	1.521	2.007	- 74		1.933
- <i>Waarvan bijdrage aan RWS</i>	<i>1.521</i>	<i>2.007</i>	<i>- 74</i>		<i>1.933</i>
22.03.04 Bijdrage aan medeoverheden		101			101
22.03.09 Inkomensoverdrachten	3.046	3.161		550	3.711
- <i>Mesotheloom en asbestose</i>	<i>3.046</i>	<i>3.161</i>		<i>550</i>	<i>3.711</i>
Ontvangsten	250	250			250

Toelichting Verplichtingen

De verlaging van het verplichtingenbudget van per saldo € 4,3 miljoen is met name het gevolg van:

- Een verlaging van de verplichtingen (€ 5,0 miljoen) omtrent het programma 'Asbest eraf, duurzaam erop'. Door het verwerpen van het verbod op asbestdaken is er een overschot op het verplichtingenbudget ontstaan. Een toelichting staat onder '22.03.01 Opdrachten'.
- Een ophoging van de verplichtingen met € 0,3 miljoen. Bij 1^e suppletoire begroting 2020 worden de verplichtingen met hetzelfde bedrag verlaagd. De verplichtingen zijn nu benodigd voor een tweejarige opdracht (€ 0,3 miljoen) op het terrein van het verbetertraject LAVS (Landelijk Asbest Volg Systeem). De opdracht wordt door Rijkswaterstaat verstrekt.

Uitgaven

22.03 Veiligheid bedrijven en transport

Opdrachten

De per saldo verlaging van het opdrachtenbudget van € 5,4 miljoen is met name het gevolg van de besluitvorming in de Eerste Kamer omtrent het niet doorgaan van het wettelijke verbod op asbestdaken. Hierdoor is er voor 2019 een vertraging (€ 5,0 miljoen) ontstaan op het programma 'Asbest eraf, duurzaam erop'. Deze middelen worden dit jaar ingeleverd en volgend jaar opgevraagd middels de eindejaarsmarge om dan uitvoering te geven aan dit programma.

3.11 Artikel 23 Meteorologie, seismologie en Aardobservatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 23 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota	Overige mutaties 2 ^e (t+1) suppletoire begroting	
Verplichtingen	53.728	53.728	2.276	257	56.261
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	52.786	52.786	2.276	257	55.319
Waarvan juridisch verplicht		100%			100%
23.01 Meteorologie en seismologie	31.151	31.151	2.276	257	33.684
Bijdrage aan het agentschap KNMI	30.211	30.211	2.276	257	32.744
- <i>Meteorologie</i>	29.259	29.259	1.955	257	31.471
- <i>Seismologie</i>	952	952	321		1.273
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	940	940			940
- <i>Contributie WMO (HGIS)</i>					
23.02 Aardobservatie	21.635	21.635			21.635
Bijdrage aan het agentschap KNMI	21.635	21.635			21.635
- <i>Aardobservatie</i>					
Ontvangsten					

Toelichting Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties.

Uitgaven

23.01 Meteorologie en seismologie

De hogere uitgaven van € 257.000 bij de tweede suppletoire wet zijn bestemd voor:

- Het KNMI gaat een samenwerkingsdag op het gebied van Datalabs organiseren. Het departement draagt bij aan de organisatie van deze dag (€ 30.000).
- Het KNMI ontvangt een compensatie voor het in dienst hebben van arbeidsbeperten (€ 105.000).

- De broeikasgas- en luchtkwaliteitsmetingen van de Zendmast Cabauw zijn niet in de basistaak van het KNMI opgenomen. EZK en lenW hebben afgesproken beide 50% van de kosten voor hun rekening te nemen. Het KNMI ontvangt van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een bijdrage voor broeikasgasmetingen (€ 122.000).

3.12 Artikel 24 Handhaving en Toezicht

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 24 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	108.072	118.072	13.426	3.300	134.798
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	108.072	118.072	13.426	3.300	134.798
Waarvan juridisch verplicht 100%		100%			100%
24.01 Handhaving en toezicht	108.072	118.072	13.426	3.300	134.798
24.01.03 Bijdrage aan het agentschap ILT	108.072	118.072	13.426	3.300	134.798
Ontvangsten					

Toelichting Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties.

Uitgaven

24.01 Handhaving en toezicht

Bijdrage aan agentschap

De ILT ontvangt vanuit het moederdepartement lenW voor de handhaving van de afsluitdijk in 2019 bij de 2e suppletoire begroting een aanvullende bijdrage van € 2,7 miljoen. Daarnaast ontvangt ILT o.a. middelen voor inhuur op het drones-dossier (€ 0,1 miljoen) en om toezicht te gaan houden op bijzondere bromfietsen (€ 30.000). Verder wordt de ILT gecompenseerd voor het in dienst hebben van arbeidsbeperkten (€ 0,4 miljoen).

3.13 Artikel 25 Brede Doeluitkering

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 25 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	898.544	898.466	44.937	3.114	946.517
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	899.965	932.721	22.888		955.609
Waarvan juridisch verplicht		100%			100%
25.01 Brede doeluitkering	899.965	932.721	22.888		955.609
Ontvangsten					

Toelichting Verplichtingen

De hogere verplichtingen zijn het resultaat van een overheveling vanuit het Infrastructuurfonds (€ 3,1 miljoen) in het kader van de motie Hoogland (Kamerstukken II 2015-2016, [34 300, nr. 31](#)), Snelfietsroutes (€ 2,6 miljoen) en de kosten voor de planstudie vervoerregio Amsterdam t.b.v. Guisweg (€ 0,5 miljoen).

3.14 Artikel 26 Bijdrage Investeringsfondsen

Budgettaire gevolgen van beleid

Budgettaire gevolgen van beleid art. 26 (bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	7.795.954	7.466.828	- 1.423.252	- 37.253	6.006.323
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	7.795.954	7.466.828	- 1.420.252	- 37.178	6.009.398
Waarvan juridisch verplicht					
26.01 Bijdrage Infrastructuurfonds	6.921.916	6.597.281	- 1.432.005	- 33.243	5.132.033
26.02 Bijdrage Deltafonds	874.038	869.547	11.753	- 3.935	877.365
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Toelichting

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de Tweede suppletoire begrotingen 2019 van het Infrastructuurfonds en het Deltafonds.

4 De niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 97 Algemeen Departement

Budgettaire gevolgen van beleid art. 97 (Bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	50.214	71.376	62.363	5.753	139.492
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	62.073	91.226	2.551	5.264	99.041
97.01 Algemeen departement	57.073	86.226	2.551	5.264	94.041
Opdrachten	28.815	57.968	58	5.264	63.290
- Regeringsvliegtuig	6.737	35.052		3.150	38.202
- DCC	7.069	7.119	434	409	7.962
- Onderzoeken PBL	2.345	3.405	525	2.389	6.319
- Overige	12.664	12.392	- 901	- 684	10.807
Subsidies	1.255	1.255	- 223		1.032
- Overige	1.255	1.255	- 223		1.032
Bijdrage aan agentschappen	21.765	21.765	2.716		24.481
- Waarvan bijdrage aan agentschap RWS	2.632	2.632	74		2.706
- Waarvan bijdrage aan agentschap ILT	12.476	12.476	242		12.718
- Waarvan bijdrage aan agentschap KNMI	213	213	2.370		2.583
- Overige	6.444	6.444	30		6.474
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	5.238	5.238			5.238
- StAB	5.238	5.238			5.238
97.02 Sanering Thermphos	5.000	5.000			5.000
Subsidies	5.000	5.000			5.000
- Sanering Thermphos	5.000	5.000			5.000
Ontvangsten	1.101	1.901		148	2.049

Toelichting Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties. Het verschil wordt overwegend veroorzaakt doordat er meerjarige verplichtingen zijn aangegaan in 2019 waarvan de kasuitgaven in latere jaren zijn voorzien.

Uitgaven

Opdrachten

De hogere uitgaven zijn overwegend het gevolg van hogere exploitatiekosten en noodzakelijke aangeschafte reserveonderdelen in 2019 voor het nieuwe Regeringsvliegtuig. Daarnaast zijn er door PBL opdrachten aanvaard voor o.a. het Werkprogramma Circulaire Economie, Beschouwingen m.b.t. Biomassa en het meerjarige programma Regio Portefeuille LNV (2019-2020).

4.2 Artikel 98 Apparaatsuitgaven Kerndepartement

Budgettaire gevolgen van beleid art. 98 (Bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	293.059	299.707	23.092	- 4.048	318.751
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	299.115	312.463	22.917	- 6.385	328.995
98.01 Personele uitgaven	223.422	233.923	13.734	546	248.203
Personele uitgaven	223.422	233.923	13.734	546	248.203
- <i>Waarvan eigen personeel</i>	193.622	200.637	8.975	- 296	209.316
- <i>Waarvan inhuur externen</i>	21.241	24.727	6.358	1.254	32.339
- <i>Waarvan overige personele uitgaven</i>	8.559	8.559	- 1.599	- 412	6.548
98.02 Materiële uitgaven	75.693	78.540	9.183	- 6.931	80.792
Materiële uitgaven	75.693	78.540	9.183	- 6.931	80.792
- <i>Waarvan ICT</i>	20.383	23.874	1.578	- 2.281	23.171
- <i>Waarvan bijdrage SSO's</i>	34.527	34.737	6.507	3.541	44.785
- <i>Waarvan overige materiële uitgaven</i>	20.783	19.929	1.098	- 8.191	12.836
Ontvangsten	5.430	12.081	6.711	9	18.801

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties. Het verschil met de uitgaven wordt overwegend veroorzaakt doordat er meerjarige verplichtingen reeds zijn aangegaan in 2019 waarvan de kasuitgaven in latere jaren zijn voorzien.

Uitgaven

98.01 Personele uitgaven

Hogere Personele uitgaven zijn met name het gevolg van inzet van externe inhuur op vacatureruimte en in plaats van uitbesteding. Daarnaast is er minder aan post-actieve werknemers uitgekeerd dan het vooraf geraamde bedrag.

98.02 Materiële uitgaven

De lagere uitgaven voor ICT wordt overwegend veroorzaakt door uitbesteding van een deel van de kantoorautomatisering aan rijksbrede SSO's en vertraging van de update van het bedrijfsvoeringssysteem HPRM.

De lagere overige materiële uitgaven zijn met name het gevolg van de overboeking van budget naar de agentschappen RWS, KNMI en ILT voor compensatie van gemaakte kosten in het kader van de Participatiewet. Daarnaast was een aantal herschikkingen noodzakelijk als gevolg van verrekening van interne dienstverlening (naar bijdrage SSO).

Tot slot zijn als gevolg van het later ter beschikking komen van nieuwe huisvesting, de uitputtingen op diverse Materiële uitgaven (huisvesting, facilitair) lager dan voorzien.

4.3 Artikel 99 Nog Onverdeeld

Budgettaire gevolgen van beleid art. 99 (Bedragen x € 1.000)					
	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)= (2+3)
			Mutaties Miljoennota (t+1)	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	- 15.973	195.753	- 195.429	- 324	0
Waarvan garantieverplichtingen					
Uitgaven	- 15.992	195.734	- 195.410	- 324	0
Waarvan juridisch verplicht					
99.01 Nog onverdeeld	- 15.992	195.734	- 195.410	- 324	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Toelichting

De wijzigingen bij Tweede suppletoire binnen dit artikel zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

5 Agentschappen

Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften worden hieronder de exploitatie en kasstroomoverzichten opgenomen van agentschappen waarbij sprake is van cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan 5% van de oorspronkelijk vastgestelde begroting of cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan € 20 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting.

5.1 Rijkswaterstaat

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap Rijkswaterstaat. Supplettoire begroting 2019 (Tweede supplettoire begroting)(Bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e supplettoire begroting	(3) Mutaties 2e supplettoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	2.238.924	2.364	219.106	2.460.394
Omzet nog uit te voeren werkzaamheden	0	164.603	- 104.677	59.926
Omzet overige departementen	31.251	24.213	13.977	69.441
Omzet derden	184.657	27.401	- 9.081	202.977
Rentebaten	0	0	0	0
Vrijval voorzieningen	0	0	1.383	1.383
Bijzondere baten	3.000	0	- 1.300	1.700
Totaal baten	2.457.832	218.581	119.408	2.795.821
Lasten				
Apparaatskosten	1.060.001	37.467	40.425	1.137.893
- Personele kosten	818.108	37.467	43.994	899.569
<i>Waarvan eigen personeel</i>	<i>752.691</i>	<i>38.967</i>	<i>30.311</i>	<i>821.969</i>
<i>Waarvan inhuur externen</i>	<i>63.917</i>	<i>0</i>	<i>13.683</i>	<i>77.600</i>
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	<i>1.500</i>	<i>- 1.500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
- Materiële kosten	241.893	0	- 3.569	238.324
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	<i>30.000</i>	<i>0</i>	<i>3.466</i>	<i>33.466</i>
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	<i>56.000</i>	<i>0</i>	<i>18.390</i>	<i>74.390</i>
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	<i>155.893</i>	<i>0</i>	<i>- 25.425</i>	<i>130.468</i>
Onderhoud	1.342.978	192.396	58.304	1.593.678
Rentelasten	5.878	- 5.075	- 23	780
Afschrijvingskosten	39.975	- 15.207	- 1.518	23.250
- Materieel	38.500	- 14.435	- 1.518	22.547
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	<i>6.000</i>	<i>- 1.432</i>	<i>- 791</i>	<i>3.777</i>
<i>Waarvan overige materiele afschrijvingskosten</i>	<i>32.500</i>	<i>- 13.003</i>	<i>- 727</i>	<i>18.770</i>
- Immaterieel	1.475	- 772	0	703
Overige lasten	0	0	1863	1863
- Dotaties voorzieningen	0	0	1.363	1.363
- Bijzondere lasten	0	0	500	500
Totaal lasten	2.448.832	209.581	99.051	2.757.464
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	9.000	9.000	20.357	38.357
Agentschapsdeel Vpb-lasten	0	9.000	- 655	8.345
Saldo van baten en lasten	9.000	0	21.012	30.012
Dotatie aan reserve Rijkssrederij	9.000	0	0	9.000

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
Te verdelen resultaat	0	0	21.012	21.012

Toelichting Baten

Omzet moederdepartement

De hogere omzet moederdepartement wordt met name veroorzaakt door de uitkering van de loon- en prijsbijstelling 2019 (€ 53,8 miljoen), een vergoeding voor de gemaakte kosten t/m 2019 van de Landelijke Tunnelregisseur (€ 37,3 miljoen), dekking voor de invoering van het AIRBIM-systeem (in totaal € 40 miljoen, waarvan € 22,7 miljoen in 2019 en € 17,3 miljoen in 2020), een vergoeding voor de gemaakte kosten bij de uitvoering van het project Beveiligd Werken RWS (€ 16,9 miljoen), een vergoeding voor het niet volledig kunnen verhalen van schade bij schadevaren en -rijden (€ 14,8 miljoen), de toekenning van middelen voor de uitvoering van de opdracht Duurzaam voor Elkaar (€ 14,2 miljoen per jaar in de periode 2019-2021), een overboeking vanuit het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat t.b.v. het Maritiem Informatievoorziening Servicepunt (€12,4 miljoen), de terugboeking van de middelen voor het nog uit te voeren onderhoud herstel betonschade objecten Afsluitdijk en steenbekleding IJsselmeerzijde van het projectbudget van de Afsluitdijk naar het budget voor Beheer en Onderhoud (€ 7,6 miljoen structureel), de toekenning van middelen voor de tweede tranche van de korte termijn fileaanpak (in totaal € 45,5 miljoen, waarvan € 6,4 miljoen in 2019 en € 39,1 mln. in de periode 2020-2022), een vergoeding voor de gemaakte kosten in 2018 met betrekking tot de droogtemaatregelen (€ 5,2 miljoen) en een vergoeding van de gemaakte kosten in 2017 voor generieke ICT-toepassingen (Basis ICT) (€ 3,9 mln.)

Omzet nog uit te voeren werkzaamheden

Een deel van de kosten Beheer en Onderhoud wordt dit jaar gefinancierd vanuit de balanspost Nog Uit Te Voeren Werkzaamheden (NUTW). De balanspost NUTW zal dit jaar naar verwachting afnemen met € 59,8 miljoen van € 524,2 miljoen ultimo 2018 naar € 464,4 miljoen ultimo 2019.

Omzet overige departementen

De vergoedingen voor het door RWS ter beschikking stellen van kennis, expertise en materieel in het kader van Werken voor en met Partners waren in de eerste suppletoire begroting volledig geraamd onder de omzet derden. Nu blijkt dat € 10,0 miljoen van deze verwachte opbrengsten betrekking heeft op overige departementen. Daarnaast wordt de hogere omzet overige departementen veroorzaakt door diverse opdrachten voor verschillende ministeries (€ 2,0 miljoen) en een aanvullende vergoeding van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de capaciteit die RWS levert in het kader van de Omgevingswet en de bijbehorende externe productkosten (€ 1,9 miljoen)

Omzet derden

De lagere omzet derden wordt met name veroorzaakt door de bovengenoemde verschuiving van de opbrengsten in het kader van Werken voor en met Partners van omzet derden naar omzet overige departementen.

Vrijval voorzieningen

Naar verwachting wordt gedurende 2019 voor een deel van de Van Werk Naar Werk (VWNW) kandidaten een passende maatregel getroffen. Dit leidt tot een vrijval uit de Reorganisatievoorziening (onderdeel loonkosten VWNW-kandidaten).

Bijzondere baten

De geraamde bijzondere baten betreffen voornamelijk verwachte boekwinst op de verkoop van vaste activa. Deze verwachte boekwinst is naar beneden bijgesteld.

Lasten

Personele kosten

De hogere personele kosten zijn met name het gevolg van de ABP pensioenpremiestijging per 1 januari 2019 van 1,4%, de CAO loonstijging per 1 juli 2019 van 2% en de eenmalige bruto uitkering van € 450 per FTE. Daarnaast worden de hogere personele kosten veroorzaakt door het aantrekken van capaciteit voor de toegenomen productieopgave van RWS, waaronder de tweede tranche van de korte termijn fileaanpak en de opdracht Duurzaam voor Elkaar.

Onderhoud

De prognose van Beheer en Onderhoud is met name verhoogd als gevolg van de prijsstijgingen in de markt en de opdracht Duurzaam voor Elkaar.

Overige lasten

In 2019 wordt een dotatie aan de Reorganisatievoorziening (onderdeel lopende maatwerkafspraken) verwacht. De post bijzondere lasten bestaat met name uit de verwachte boekwaarde op verschrootte vaste activa.

Agentschapsdeel Vpb-lasten

Er bestaat een mogelijke belastingplicht voor RWS als winst wordt behaald voor activiteiten waarbij een bijdrage wordt ontvangen van een partij buiten de 'Staat der Nederlanden', welke bedoeld is voor activiteiten die niet tot de wettelijke taak van RWS horen en waarbij in concurrentie wordt getreden met andere belastingplichtigen. Op basis van de voorlopige aanslag Vpb-aangifte 2019 is het bedrag naar beneden bijgesteld.

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2019	303.413	468.825	0	772.238
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	2.457.832	53.978	222.702	2.734.512
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 2.408.857	- 233.788	- 98.051	- 2.740.696
2. Totaal operationele kasstroom	48.975	- 179.810	124.651	- 6.184
Totaal investeringen (-/-)	- 108.110	82.663	5.848	- 19.599
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	873	873
3. Totaal investeringkasstroom	- 108.110	82.663	6.721	- 18.726
Enmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	- 1.043	0	- 1.043
Enmalige storting door het moederdepartement (+)	8.600	0	0	8.600

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
Aflossingen op leningen (-/-)	- 19.686	1.415	876	- 17.395
Beroep op leenfaciliteit (+)	71.381	- 46.781	- 6.696	17.904
4. Totaal financieringskasstroom	60.295	- 46.409	- 5.820	8.066
5. Rekening-courant RHB 31 december 2019 (=1+2+3+4)	304.573	325.269	125.552	755.394

Toelichting

Operationele kasstroom

De ontvangsten binnen de operationele kasstroom zijn met name gestegen als gevolg van de verhoogde omzet moederdepartement. Zie de toelichting onder het exploitatieoverzicht.

De uitgaven binnen de operationele kasstroom zijn minder gestegen dan de ontvangsten binnen de operationele kasstroom. Dit sluit aan bij de verwachting dat de balanspost NUTW dit jaar minder afneemt dan bij de 1e suppletoire begroting verwacht en de verwachting dat het te verdelen resultaat dit jaar positief is.

Investeringskasstroom

De lagere investeringen worden met name veroorzaakt door het doorschuiven van de verbouwingen van een drietal steunpunten naar latere jaren. Daarnaast schuift een deel van de investeringen in gladheidsmaterieel door naar 2020 (€ 2,5 miljoen). Tegenover deze lagere investeringen staan hogere investeringen op het gebied van ICT (€ 1,2 miljoen). De boekwaarde van de desinvesteringen betreft met name de restwaarde van de auto's die door Leaseplan worden overgenomen.

Financieringskasstroom

Het beroep op de leenfaciliteit is naar beneden bijgesteld als gevolg van de hierboven genoemde lagere investeringen. Bij het bepalen van de verwachte aflossingen op de leningen is verondersteld dat leningen gemiddeld halverwege het jaar worden aangegaan. Nu blijkt dat een deel de leningen pas later in het jaar worden aangegaan, waardoor een deel van de aflossing verschuift naar volgend jaar.

5.2 Inspectie Leefomgeving en Transport

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap ILT. Suppletoire begroting 2019 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
Baten				
Omzet moederdepartement	120.548	10.000	16.968	147.516
Omzet overige departementen	875	0	- 543	332
Omzet derden	24.156	0	100	24.256
Rentebaten	50	0	- 50	0
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	145.629	10.000	16.475	172.104
Lasten				
Apparaatskosten	144.861	10.000	16.562	171.423
- Personele kosten	108.413	10.000	466	118.879
<i>Waarvan eigen personeel</i>	<i>103.753</i>	<i>10.000</i>	<i>- 3.389</i>	<i>110.364</i>
<i>Waarvan inhuur externen</i>	<i>4.460</i>	<i>0</i>	<i>3.855</i>	<i>8.315</i>

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	200	0	0	200
- Materiële kosten	36.448	0	16.096	52.544
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	200	0	0	200
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	17.290	0	4.440	21.730
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	18.958	0	11.656	30.614
Rentelasten	0	0	0	0
Afschrijvingskosten	668	0	- 87	581
- Materieel	668	0	- 87	581
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0	0
<i>Waarvan overige materiële afschrijvingskosten</i>	668	0	- 87	581
- Immaterieel	0	0	0	0
Overige lasten	100	0	0	100
- Dotaties voorzieningen	100	0	0	100
- Bijzondere lasten	0	0	0	0
Totaal lasten	145.629	10.000	16.475	172.104
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting

Baten

Omzet moederdepartement

De ILT ontvangt vanuit het moederdepartement o.a. een bijdrage voor de kosten van het ICT-beheer bij de Shared Serviceorganisatie DICTU en kosten van ILT specifieke werkplekken (€ 4,5 miljoen). Voor het programma Boord-computer Taxi is een bedrag ontvangen (€ 7,5 miljoen) en voor het programma Afsluitdijk (€ 2,7 miljoen). Daarnaast ontvangt ILT een bijdrage voor de beheerskosten van de applicatie Inspectieweview Milieu (€ 1,1 miljoen)/ Tevens heeft de ILT nog een aantal kleinere bijdragen ontvangen voor; hoogwaterveiligheid, 4e spoorwegpakket en zwavel (€ 1,5 miljoen). Voor E-labels heeft een overheveling plaatsgevonden vanuit BZK vanuit omzet overige departementen naar de agentschapsbijdrage (€ 0,5 miljoen). Ten slotte is de loon- en prijsbijstelling toegevoegd aan dit artikel (€ 2,3 miljoen) en draagt de ILT bij aan de lenW-brede minregel (-€ 3,3 miljoen).

Omzet derden

Deze actualisatie betreft de aanpassing van de verwachte opbrengsten van derden uit vergunningsverlening, Autoriteit Woningcorporaties en DVO ANVS op basis van de realisatie 2018.

Lasten

Personele kosten

De mutatie betreft, naast loon- en prijsbijstelling, de personele uitgaven samenhangend met de eerdergenoemde dossiers.

Materiele kosten

Dit betreft voornamelijk de bijdrage voor de kosten van DICTU en werkplekken (€ 4,5 miljoen) en de materiële uitgaven samenhangend met de eerdergenoemde dossiers Boordcomputer taxi, Afsluitdijk en inspectieview (€ 11,5 miljoen).

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd	
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2019	20.083	14.638	0		34.721
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	145.629	10.000	16.475		172.104
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 148.861	- 6.000	- 16.475		- 171.336
2. Totaal operationele kasstroom	- 3.232	4.000	0		768
Totaal investeringen (-/-)	- 200	0	0		- 200
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0		0
3. Totaal investeringkasstroom	- 200	0	0		- 200
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0		0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0		0
Aflossingen op leningen (-/-)	0	0	0		0
Beroep op leenfaciliteit (+)	0	0	0		0
4. Totaal financieringskasstroom	0	0	0		0
5. Rekening-courant RHB 31 december 2019 (=1+2+3+4)	16.651	18.638	0		35.289

Toelichting

Ten opzichte van de 1e suppletoire begroting zijn er geen majeure wijzigingen in het kasstroomoverzicht die toegelicht moeten worden.

5.3 Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap KNMI. Suppletoire begroting 2019 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd	
Baten					
Omzet moederdepartement	55.303	400	3.035		58.738
Omzet overige departementen	2.930	0	- 795		2.135
Omzet derden	24.809	0	- 1.268		23.541
Rentebaten	0	0	12		12
Vrijval voorzieningen	0	0	0		0
Bijzondere baten	0	0	0		0
Totaal baten	83.042	400	984		84.426
Lasten					
Apparaatskosten	57.969	400	2.231		60.600
- Personele kosten	32.141	150	3.709		36.000
<i>Waarvan eigen personeel</i>	<i>31.345</i>	<i>150</i>	<i>855</i>		<i>32.350</i>
<i>Waarvan inhuur externen</i>	<i>744</i>	<i>0</i>	<i>2.756</i>		<i>3.500</i>
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	<i>52</i>	<i>0</i>	<i>98</i>		<i>150</i>
- Materiële kosten	25.828	250	- 1.478		24.600
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	<i>11.546</i>	<i>0</i>	<i>717</i>		<i>12.263</i>
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	<i>4.075</i>	<i>0</i>	<i>311</i>		<i>4.386</i>
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	<i>10.207</i>	<i>250</i>	<i>- 2.506</i>		<i>7.951</i>
Rentelasten	0	0	0		0
Afschrijvingskosten	3.438	0	- 538		2.900

Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletioire begroting	(3) Mutaties 2e suppletioire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
- Materieel	3.038	0	- 460	2.578
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	0	0	0	0
<i>Waarvan overige materiële afschrijvingskosten</i>	3.038	0	- 460	2.578
- Immaterieel	400	0	- 78	322
Overige Lasten	21635	0	- 709	20926
- Dotaties voorzieningen	0	0	0	0
- Aardobservatie	21.635	0	- 709	20.926
- Bijzondere lasten	0	0	0	0
Totaal lasten	83.042	400	984	84.426
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting

Baten

Omzet moederdepartement

De omzet lenW stijgt onder andere door de bijdrage van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) voor het programma Space Weather en het toevoegen van middelen voor I-strategie en loon- en prijsbijstelling.

Omzet overige departementen

Op dit onderdeel vindt lagere realisatie plaats doordat de bijdrage van EZK wordt overgeheveld van omzet overige departementen naar omzet lenW.

Omzet derden

Doordat het werven van personeel minder voorspoedig is verlopen dan verwacht zijn er minder projecten uitgevoerd. Hierdoor is de omzet derden lager uitgevallen dan begroot. Verder wordt de lagere omzet derden verklaard door een lagere declaratie van materiële kosten voor diverse subsidieprojecten.

Lasten

Personele kosten

De personele kosten stijgen met € 3,7 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor eigen personeel naar aanleiding van de inwerkingtreding van de nieuwe CAO. Een ander deel wordt verklaard door de hogere inhuur met name voor het opvangen van openstaande vacatures en voor de uitvoering van de projecten IT-Migratie en I-Strategie.

Materiële kosten

De lagere materiële kosten van € 1,5 miljoen worden voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten bij de volgende projecten: Cams 84 (€ 0,6 miljoen), OMI (€ 0,4 miljoen), Sesar (€ 0,3 miljoen) en Ruisdael project (€ 0,2 miljoen).

Afschrijvingskosten

De lagere kosten worden veroorzaakt door achterblijvende investeringen, met name voor het project Ruisdael (€ 0,5 miljoen lagere afschrijvingskosten).

Overige kosten

De contributie in het kader van Aardobservatie (aan EUMETSAT) is lager dan begroot (€ 0,7 miljoen), doordat deze gedurende het jaar lager is vastgesteld dan eerder voorzien.

Kasstroomoverzicht (Bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	(1) Vastgestelde begroting	(2) Mutaties 1e suppletoire begroting	(3) Mutaties 2e suppletoire begroting	(4)=(1)+(2)+(3) Totaal geraamd
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2019	2.830	10.282	0	13.112
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	3.438	0	393	3.831
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	- 1.973	- 5.434	2.068	- 5.339
2. Totaal operationele kasstroom	1.465	- 5.434	2.461	- 1.508
Totaal investeringen (-/-)	- 2.373	- 3.237	0	- 5.610
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0	0
3. Totaal investeringkasstroom	- 2.373	- 3.237	0	- 5.610
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	300	0	0	300
Aflossingen op leningen (-/-)	- 2.029	340	0	- 1.689
Beroep op leenfaciliteit (+)	2.373	3.237	0	5.610
4. Totaal financieringskasstroom	644	3.577	0	4.221
5. Rekening-courant RHB 31 december 2019 (=1+2+3+4)	2.566	5.188	2.461	10.215

Toelichting Operationele kasstroom

Het totaal aan ontvangsten valt per saldo circa € 0,4 miljoen hoger uit door enerzijds hogere ontvangsten voor het programma Space Weather (€ 0,9 miljoen) en lagere afschrijvingskosten dan verwacht (circa € 0,5 miljoen). De uitgaven operationele kasstroom zijn verlaagd doordat de contributie uitgaven EUMETSAT € 2 miljoen lager zijn uitgevallen dan in eerste instantie begroot.